

## Ανεμίζοντας αόρατα λάβαρα σε χαμένες γειτονιές

*Είναι εντελώς παράλογο και γελοίο για οποιοδήποτε θνητό να αναζητά την αέναη ευτυχία σε όλη του τη ζωή. Δεν υπάρχει τίποτα τόσο επιτυχημένο και ευχάριστο που να μην έχει μέσα του πίκρα, παράπονα και γκρίνια. όλα είναι ένα μείγμα παθών. και όπως ένα τραπέζι του σκακιού υπάρχουν άσπροι και μαύροι άνθρωποι, οικογένειες, πόλεις που έχουν τις δικές τους πτώσεις και παρακμές. τώρα έχουμε τα αστρολογικά σημεία, άλλοτε τρίγωνα και εξάγωνα και άλλοτε τετράγωνα και αντιθέσεις. Δεν βρισκόμαστε όμως εδώ όπως αυτοί οι άγγελοι, οι ουράνιες δυνάμεις και τα σώματα, ο ήλιος και το φεγγάρι, προκειμένου να ολοκληρώσουμε την πορεία μας χωρίς κανένα παράπτωμα, με μια τέτοια αιώνια συνέπεια, αλλά είμαστε εδώ για να υποστούμε ασθένειες, αθλιότητες, με διακοπές, με συγχύσεις και με ανακατέματα, παρασυρμένοι από το κάθε φύσημα, συχνά κακοποιημένοι και αναστατωμένοι από το παραμικρό πρόβλημα, αβέβαιοι, εύθραστοι .και αυτό είναι το μοναδικό πράγμα για το οποίο μπορούμε να είμαστε βέβαιοι.*

Robert Burton "Ανατομία της Μελαγχολίας"  
[Anatomy of Melancholy], (1621)

Κοιτάζω το εξώφυλλο αυτού του βιβλίου. Εδώ και πάλι, όπως και σε όλα σχεδόν τα προηγούμενα βιβλία του, μια ζωγραφιά του Μόδη. Ο ίδιος ονομάζει αυτόν τον πίνακα «ομφάλιο λώρο». Ένα πορτοκάλι δεμένο με σπάγκο μετεωρίζεται στο σκοτεινό σύμπαν. Μοιάζει σαν να δορυφορεί τη γη-μήτρα που το γέννησε. Αυτό που διακρίνουμε από κάτω ίσως είναι ένας κρατήρας ηφαιστείου, ίσως όμως και το μάτι ενός κυκλώνα που βυσσοδομεί προσπαθώντας να καταπιεί τον δορυφόρο του. Ο σπάγκος, σχετικά χαλαρός, μοιάζει ν' αφήνει ακόμα κάποια περιθώρια ελεύθερης περιδίνησης στον ωραίο καρπό, πάνω στον οποίο οι πληγές είναι φανερές ήδη. Ένα ξυράφι, ένα καρφί βρίσκονται μπηγμένα πάνω του. Ο ομφάλιος λοιπόν λώρος: οι ανθρωποφάγες οικογενειακές σχέσεις, η κοινωνία με τους φριχτούς κανόνες της, την μονομερώς δοσμένη δικαιοσύνη των νόμων της και όλα τα «δοσμένα χάριν»... Κι ακόμα: η οικογένεια- οι κοινωνικές δομές-αλλά και η Πατρίδα, ο γενέθλιος τόπος, η νοσταλγία: μήτρα και θάνατος μαζί.

Ας διεξέλθουμε πρώτα ένα σύντομο σκαρίφημα του βιβλίου: Ένας ασθενής -ο Γιώργος- επισκέπτεται κάποιον Ψυχίατρο. Ζητάει τη συνδρομή του στο πρόβλημα με τις αϋπνίες που τον καταπονούν αφάνταστα. Στην πρώτη τους συνάντηση εκείνος, αφού τον προϊδεάσει για την διαδικασία που πρόκειται να ακολουθήσει, του ζητά «να ψάξει μέσα του» για τη γένεση του συμπτώματος και τέλος του συνταγογραφεί ένα κουτί με υπνωτικά χάπια. Του συνιστά φειδώ στη λήψη των φαρμάκων και του προτείνει την έναρξη ψυχοθεραπείας. Λίγο καιρό μετά, ο Γιώργος ξαναπηγαίνει στο γιατρό και εξασφαλίζει ένα δεύτερο κουτί με χάπια. Στο συρτάρι του υπάρχουν τώρα δυο γεμάτα κουτιά με υπνωτικά. Ο άνθρωπος αυτός σχοινοβατεί διαρκώς ανάμεσα στην αυτοκτονία και στη ζωή, μετεωρίζεται γύρω από χάσματα τραυμάτων, που κάποτε γίνονται που πάει να τον καταπιεί. Αναβάλλει για λίγο καιρό όμως πάλι επανέρχεται στην στερεοτυπία της λήψης της απόφασης, στοχαζόμενος πάνω από μερικές καρτέλες χαπιών.

Και η διαδρομή ξεκινά. Ο Γιώργος συναντιέται με ολόκληρο το παρελθόν του. Επιστρέφει στον γενέθλιο τόπο, ξαναβρίσκει την παιδική του ηλικία, το πατρικό σπίτι, τις φίλιες του, τους έρωτες, τους εφιάλτες του, τους ανθρώπους που τον σημάδεψαν, που χάραξαν τις γραμμές της ζωής του. Η ζωή του τρέχει γοργά, ασθμαίνοντας κάποτε σε ερωτικές συνευρέσεις κι άλλοτε σε κυνηγητά της αστυνομίας. Μέσα από μοιραίες καταστάσεις συμβαίνουν όλες αυτές οι *σ υ ν έ χ ε ι ε ς*, οι επανευρέσεις, τ' ανταμώματα, οι συγγενείς ενώσεις, οι χωρισμοί, οι βίαιοι θάνατοι κάθε λογής (θανατώσεις, αυτοκτονίες, ατυχήματα). Οι άνθρωποι γεννιούνται, μεγαλώνουν, αδελφώνονται, ερωτεύονται, μεταναστεύουν, χωρίζονται, ξανασιμίζουν απελπισμένα ενόψει του μεγάλου τελικού θριάμβου του θανάτου. Η προδοσία των συμβόλων και των οραμάτων, η αδιαμφισβήτητη ήττα, η πτώση, ο χωρισμός από τον κόσμο, σφραγίζουν την πορεία των ηρώων. Ο μονήρης βίος προκύπτει σαν ανάγκη και διαφυγή.

Η ιστορία εκτυλίσσεται γύρω από έναν στενό τόπο που μοιάζει να είναι κάποιο κεφαλοχώρι της ελληνικής επαρχίας. Πρόσωπα και χαρακτήρες σφυρηλατούνται, μέσα από τα περιστατικά της σκληρής πραγματικότητας, στη μικρή και σχεδόν περικλειστή κοινωνία που δεν αποκτά ποτέ όνομα καθώς δεν κατονομάζεται ούτε μια στιγμή από το συγγραφέα. Σχεδόν η ταπεινότητά του -ή και ασημαντότητά του- καθιστούν τον τόπο ανάξιο και να ονομασθεί ακόμα. Τα πράγματα εκεί πέρα προχωρούν βουβά, ήρεμα, μουντά, μονότονα μέσα σε ομίχλη και σε βροχή. Πρόσκαιρα μονάχα ένα τσίρκο ή οι θορυβώδεις και πολύχρωμοι Ρομά που κατασκηνώνουν στην περίμετρο του χωριού, και σε επαπτομένη με τον τρόπο ζωής των χωρικών, καταφέρνουν και αλλάζουν πολύ προσωρινά το ρυθμό ή τα χρώματα του τόπου. Κανένας άλλος επίσης τύπος δεν ονομάζεται επίσης, όμως σαφώς εννοείται. Η «πρωτεύουσα» δεν μπορεί παρά να είναι η Πρωτεύουσα της χώρας και η «συμπρωτεύουσα» επίσης η γνωστή «ερωτική πόλη». Κι ένα στρατόπεδο ίσως κάπου στον Έβρο χάνεται μέσα στην μακρά συνοριογραμμή χωρίς θέση και χωρίς όνομα... Σαν άξονας κεντρικός του βιβλίου στέκουν τέσσερα στοιχεία, τέσσερις αντιθετικά κείμενοι ορισμοί ψυχοστασίας. Άκρως καθοριστικά και συμβολικά δομικά συστατικά της ιστορίας που αξίζει να σημειωθούν από την αρχή:

### *Ήχος-σιωπή, κίνηση-ακίνησια*

Πρόκειται για ένα βιβλίο που το χαρακτηρίζει κυρίως η σιωπή. Αλλά όπως έχει πει κάποιος: «και ή παύση είναι νότα»... Έτσι κι η απουσία ήχων στις σιωπές είναι η επίφαση μιας ατελείτητης βουβής και εκρηκτικής διεργασίας των εντός. Ξάφνου, ένα χαστούκι που αστράφτει από την αρχή ακόμα του βιβλίου. Μια παλάμη προσγειώνει έ *ν α χ α σ τ ο ύ κ ι* πάνω στο μάγουλο μιας γυναίκας. Ο θόρυβος μοιάζει εκκωφαντικός. Η εξωτερίκευση της βίας από ένα χέρι ανθρώπου, που δέχτηκε βία, που στερήθηκε την αγάπη, που παραμελήθηκε σαν παιδί, που νιώθει αδικημένος. Ο ομιλών τώρα θόρυβος ξεπηδά από το μάγουλο της καλόγνωμης και πάντα χαρούμενης κοπέλας, της Μαρίας. Αυτής της παρηγορητικής και συμπονετικής ψυχής που σ' ολόκληρο το βιβλίο αγωνίζεται να ρίξει γέφυρες κατανόησης και καλοσύνης σε όλα τα αντιφατικά και αλληλοσυγκρουόμενα στρατόπεδα τριγύρω της. Ο απόλυτα νευρωσικός χαρακτήρας που δέχεται, συμφωνεί, συμβιβάζεται, πειθαρχεί, ξεθεμελιώνοντας τα πάντα μέσα της. Στο τέλος καταφέρνει κι αυτή ν' αυτοκτονήσει συμβολικά και να θαφτεί μέσα σ' έναν γάμο που της προέκυψε από αληθινή συμπόνια...

Κι έπειτα ξεπροβάλλει μια αεικίνητη σ β ο ύ ρ α . Από το νεροχύτη μέχρι το τραπέζι, από το συζυγικό κρεβάτι στις δουλειές. Είναι η μάνα του Γιώργου και του Στέργιου αυτή. Σκυφτή, όλο να κρατά το θυμό της, να αφήνεται στη δυναμική της βουβής περιστροφής, σε μια μέθη αυτοεκτίμησης, επάρκειας του γεμάτου της εσωτερικού κόσμου. Κάθε πρόσκρουση την επιταχύνει κι άλλο. Μέσα σ' ένα κρεσέντο βουβών συγκρούσεων θα οδηγηθεί στην τελική πτώση και τη σιωπή. Όταν η σβούρα αυτή ηρεμήσει -αφού δηλαδή ολοκληρώσει με επιτυχία το έργο της επί της γης- (ο άντρας της επιτέλους θα αυτοκτονήσει και τα παιδιά τους θα 'χουν πάρει το δρόμο τους) εκείνη θα αποχωρήσει με νόημα. Θα κλειστεί σε μοναστήρι. Έχει στερηθεί κάθε χαρά στη ζωή της. Έζησε μ' έναν άντρα που δεν αγάπησε ποτέ, στερησε κάθε ανθρώπινη χαρά στο σπιτικό της και στα παιδιά της. Κάποτε μάλιστα δεν θα διστάσει να σκοτώσει το αγαπημένο κουνέλι του Γιώργου. Αυτή ήταν μια πράξη που στοιχειώσε την παιδική του ηλικία και χάραξε ανεξίτηλα μέσα του το μίσος για κείνην. Αλλά και το μίσος του ...συγγραφέα γι' αυτήν δεν πάει παραπίσω. Κανένας χαρακτήρας δεν μας παραδίνεται τόσο αντιπαθητικός, τόσο αποκρουστικός, σχεδόν σιχαμένος. Κάτω από το ράσο της μοναχής, στην τελευταία της εμφάνιση και συνομιλία με το παιδί της, ο Μόδης της χαρίζει μια άσπρη πλαδαρή σάρκα και τη μυρωδιά του ξινισμένου ιδρώτα, που μας επιβάλλει να απομακρυνθούμε γρήγορα από κοντά της. Κανένας δεν λυπάται που χάνεται από τη σκηνή. Η ένωσή της με το Θείο ενώ θα 'πρεπε να μοιάζει με τον περιπόθητο και πανηγυρικά εκπληρούμενο στόχο στη ζωή της -εδώ κάτω δεν ενώθηκε με τίποτε άλλο...- είναι στην πραγματικότητα η τιμωρία που της έχει επιβάλλει ο συγγραφέας, κλείνοντας το μάτι στον συνταξιδιώτη- αναγνώστη. Δεν κλείνεται αυτή σε μοναστήρι. Την κλείνει εκεί μέσα ο συγγραφέας του βιβλίου...

Απέναντί της όλα τα χρόνια έστεκε ένας άνθρωπος με ψαλιδισμένα φτερά, χαμηλός, ηττημένος προ πολλού και σιωπηλός σαν π ρ ο τ ο μ ή . Μια σβούρα που κινείται με πεισματικό, σχεδόν ψυχαναγκαστικό τρόπο. Και μια προτομή καθισμένη στο τραπέζι της κουζίνας. Τα χέρια της ψυχής αυτού του ανθρώπου -όπως και τα κανονικά χέρια στις προτομές- κομμένα από τη ρίζα. Δεν μπορεί να απλώσει ν' αγκαλιάσει, να πιαστεί, ν' ακουμπήσει. Στέκει εκεί στην κουζίνα και καπνίζει. Αυτό του έχει απομείνει. Έχεις την αίσθηση πως αυτό το τσιγάρο μέλει να ναι το τελευταίο του κάθε φορά και πως σε λίγο θ' ακουστούν τα βήματα στο διάδρομο. Κι ύστερα θα προβάλλει ο παπάς με το δεσμοφύλακα για τις τελευταίες διατυπώσεις πριν το «σκοπεύσατε» και «πυρ!».

Κάποτε πράγματι ο παπάς αυτός φανερώνεται -τον έχει καλέσει φυσικά η θρησκευόμενη κυρά του σπιτιού- «για να τον διαβάσει». Ο ιερωμένος δεν καταφέρνει τίποτε να αναγνωρίσει από τις σκοτεινές γραφές στα μάτια του μελλοθανάτου που στέκει αμίλητος μπροστά του κι έτσι φεύγει άπραγος.

Ο άνθρωπος που συνεχίζει να καπνίζει (καπνίζει σχεδόν αιώνια) κοιτά τον απέναντι τοίχο στο κουζινάκι λες και πρέπει να συνειδητοποιήσει την αναπόδραστη κατάσταση στην οποία βρίσκεται, λες και είναι αυτός ο τοίχος το τελευταίο παράθυρο της ζωής του. Κλειστό. Πεισματικά και για πάντα κλειστό! Όταν αντιλαμβάνεται ότι αυτός ο τοίχος δεν πρόκειται ποτέ να υποχωρήσει, κι αφού αυτό που τον κρατάει στη ζωή έχει φύγει οριστικά, αναχωρεί κι αυτός για το πάρκο με τους ήρωες. Το πάρκο εκείνο με τις προτομές, όλες αυτές τις βουβές, ακρωτηριασμένες μορφές που στέκουν μέσα στο κρύο και τη βροχή αμίλητοι, ακούνητοι, ανήμποροι πια έξω από την εποχή των μεγάλων ή μικρών τους ηρωϊσμών, έκθετοι στα κουτσοουλίσματα των πουλιών, τη χλεύη του καιρού και την οργή των φυσικών φαινομένων.

Κάποιος έχει πει για την οικογένεια πως είναι «το μεγαλύτερο και διαρκέστερο πεδίο μάχης». Έτσι και στο βιβλίο στην οικογένεια του Γιώργου καταγράφονται άπειροι τελετουργικοί φόντοι (για παράδειγμα αυτός ενός κουνελιού -παιχνιδιού μια συμβολική δολοφονία εκ μέρους της Μήδειας- μητέρας που για να τιμωρήσει τον άνδρα της δεν διστάζει να σκοτώσει τη χαρά του παιδιού της). Στα μέλη αυτής της οικογένειας απομένουν δια βίου ανεπούλωτες πληγές.

Τα πρόσωπα του μύθου συνωστίζονται, έρχονται ήρεμα μπροστά στο φακό κι ύστερα ο χρόνος σβήνει τις μορφές τους. Όλοι θάβουν με τον ένα ή τον άλλον τρόπο τις ζωές τους. Πρώτα φεύγει η Σοφία σε μια κρίση κατάθλιψης. Ύστερα ο Τρύφωνας που παθαίνει επιληπτική κρίση ενώ εργάζεται σε μεγάλο ύψος. Δεν ξέρουμε αν είναι αυτοκτονική απόπειρα. Συγκλίνουμε να πιστέψουμε όμως πως πρόκειται για ατύχημα. Ύστερα ο πατέρας του Γιώργου αυτοκτονεί. Ακολουθεί ο Στέργιος -ο Στέργιος που γλιστρά ή αφήνεται κι εκείνος να πέσει από το μεγάλο δέντρο- σχεδόν μέσα σε μια προσπάθεια να μιμηθεί τον θείο Τρύφωνα. Ας αρκεστούμε να πούμε λοιπόν κι εδώ ότι είναι ατύχημα που το ...επιθύμησε όμως πολύ ο ήρωας!

Κεντρικός χαρακτήρας ο Γιώργος ερωτοτροπεί αδιάκοπα με το θάνατο κι ας φαίνεται πολύ ζωντανός με τους έρωτες και τους κοινωνικούς του αγώνες. Ο Γιώργος κάποτε γίνεται «ένα μεγάλο κλάμα». Κάποτε γίνεται «ένας μεγάλος θυμός». Νοσταλγεί, αγάπα ίσως πράγματα που δεν υπάρχουν. Αγκιστρωμένος σε μια ζωή που δεν υπάρχει. Είναι ο απόλυτος εραστής της ζωής που χάνεται. Η δική του ζωή όμως είναι μια διαρκής μελέτη θανάτου. Παραμένει στο βάθος ένας ασυμβίβαστος ...«δογματικός» της ουτοπίας. Ο άνθρωπος αυτός κόβει διαρκώς γέφυρες γύρω του. Βρίσκεται σχεδόν σε μια διαρκή κοινωνική απομόνωση. Στο τέλος απομένει να ζει στο ερημονήσι. Είναι βαθιά μολυσμένος από τη ζωή! Τώρα καταλαβαίνει ότι και ο εξτρεμισμός του παλιότερα είχε σαν άξονα την επιθυμία θανάτου: «Ο εξτρεμισμός στην τέχνη όσο και την πολιτική είναι μεταμφιεσμένη επιθυμία θανάτου...».

Τα χάπια που κάθε τρεις και λίγο όλα τα χρόνια βγαίνουν από το συρτάρι του, για μια αποφασιστική θανατηφόρα υπναγωγό χρήση, σαν ένα τρομερό ζειμπέκικο πάνω από του Άδη το στόμα, βρίσκονται κάποια στιγμή αλλοιωμένα και ληγμένα. Αναβολή-ελπίδα!

Οι συναντήσεις όλες κι οι απόπειρες συνέχειας οδήγησαν σε «ματαιώσεις». Και καθώς η μεγαλύτερη ματαιώση στη ζωή του ανθρώπου είναι ο θάνατος αυτός κυριαρχεί εδώ. Ένας θάνατος φυσικός (Σοφία) ή βίαιος (αυτοκτονίες ή ατυχήματα: πατέρας, Τρύφωνας, Στέργιος). Ο Γιώργος ξαναβρίσκει τον Στέργιο. Συναντιέται και πάλι με τον αδελφό του. Τους χωρίζει όμως ο θάνατος (του Στέργιου): Η συνέχεια ακυρώνεται! Ο Γιώργος ξανασυναντιέται με την Μαρία. Τους χωρίζει όμως η ... συγγένεια. Μαθαίνουν πως είναι πρωτο-ξαδέλφια: Η συνέχεια και πάλι ακυρώνεται! Ο Γιώργος ξανασυναντά τη μητέρα του και βεβαιώνεται ότι αυτή έχει ταφεί οριστικά στο μοναστήρι της. Κι άλλη συνέχεια ακυρώνεται! Ο Γιώργος αρνείται να συναντηθεί με τους παλιούς του συντρόφους που έχουν αλλάξει όραμα και τρόπο ζωής: Η συνέχεια ακυρώνεται! Συναντά όμως τον οργανωτικό και προσγειωμένο Παύλο. Μαθαίνει να εκτιμά ακόμα και τον ...Νότη Σφακιανάκη. Κρατά επαφή με τον κοινωνικό βίο. Που είναι την λοιπόν η περιώνυμη «συνέχεια»;

Μα στην υπόσχεση που δίνει το ξεδιάλεγμα όλων των εκλεκτικών συγγενειών μέσα μας. Ύστερα από το άδειασμα από ζωή περιμένει η πληρότητα του ενός είδους

μοναχισμού στη ζωή. Η αξιοπρεπής πορεία του ενός. Αυτό απομένει σαν κεντρική ιδέα του βιβλίου...

Διαλέγω τώρα να παραθέσω μερικές σύντομες σκέψεις ενός γιατρού, και πασίγνωστου συγγραφέα, που γεννήθηκε στις 17 Ιανουαρίου 1860, στο Ταγκκάρονγκ της Ρωσίας και πέθανε από φυματίωση στις 2 Ιουλίου 1904 στα σαρανταπέντε του μόλις χρόνια. Του Αντόν Πάβλοβιτς Τσέχωφ:

-Η ζωή είναι μια πορεία προς τη φυλακή. Η αληθινή λογοτεχνία οφείλει να διδάσκει πώς να διαφεύγεις ή να υπόσχεται την ελευθερία.

-Να περιγράψουμε τη ζωή όπως είναι και να μη λέμε ψέματα.

-Γράφουμε επειδή μας κλείνουν τις πόρτες και δεν έχουμε τι άλλο να κάνουμε.

Που κατατάσσεται λοιπόν αυτό το βιβλίο; Βεβαιότατα και σύμφωνα με τις παραπάνω παρατηρήσεις -οδηγίες του Τσέχωφ, ανήκει στη Λογοτεχνία. Ο συγγραφέας εδώ δεν επινοεί κάποιον κόσμο, αλλά καταγράφει τον υπάρχοντα και τον αναπαράγει. Εξαιτίας της ιδιότητάς του ως ψυχιάτρου διαλέγει να μας παρουσιάσει όλους αυτούς τους χαρακτήρες που συνάντησε. Πολλές φορές και μέσα του ψάχνοντας. Η παλέτα του με όλους τους συνδυασμούς όλων των χρωμάτων μας παρέδωσε μια πινακοθήκη ψυχογραφημάτων.

Το βιβλίο αυτό είναι ένα απολύτως ειλικρινές βιβλίο όπως οι εξομολογήσεις και οι αυτοβιογραφίες. Το βρίσκω τίμιο και συνεπές σε σχέση με τον συγγραφέα του οποίου γνωρίζω τον βίο και την πολιτεία. Σε ολόκληρο το βιβλίο κυριαρχεί στέκοντας στην επιφάνεια μια θέση. Αυτή που θα μπορούσε να το χαρακτηρίσει από την αρχή ακόμα και ως «στρατευμένο». Γίνεται φανερό η προτίμηση του συγγραφέα να προβληθεί πάνω στο alter ego του τον Γιώργο. Του κοινωνικού αμφισβητία, που κάποτε θα προσπαθήσει να εκδηλώσει με δυναμικό τρόπο την παρέμβαση του στην κοινωνία, συμμετέχοντας στην φοιτητική παράνομη οργάνωση «Επαναστατική φλόγα», η οποία και θα κοντέψει να τον καταστρέψει. Περιγράφεται ένας κόσμος του περιθωρίου της κοινωνίας, έξω από το life style, με σχεδόν προτεσταντικές κάποτε αρχές. « Όχι και να χορεύουμε τσιφτετέλια, όχι και ν' ακούμε Σφακιανάκη». Η διαλεκτική όμως ανάμεσα στα πρόσωπα του μύθου δίνει τη λύση: Αν αγαπάς πραγματικά όλα επιτρέπονται. Πρέπει να κάνεις και θυσίες μπροστά σ' αυτόν που ποθείς...

Ο Μόδης δεν κρύβει λόγια μήτε σκέψεις των πρωταγωνιστών. Δεν ωραιοποιεί τα πράγματα, δεν αφήνει ν' ανθίσουν μάταιες ελπίδες. Η κοινωνία είναι σάπια, ασύμβατη με τα όνειρά μας, μια διαρκής φθορά παρόμοια με το θάνατο και μας καταπίνει. Η αδικία θριαμβεύει, η υπνωτιστική παρέμβαση του συστήματος πάνω στις συνειδήσεις των υποχειρίων -πολιτών έχει πετύχει πλήρως. Οι μορφές που συναντάμε στο βιβλίο βρίσκονται σε μια στάση αναμονής, σαν υπναγωγημένοι μοιάζουν οι ήρωες και μονάχα δυο τρεις είναι αυτοί που κινούνται πραγματικά. Πάντως όλοι έχουν στιγμές παλιομοδίτικης νωχέλειας. Το βιβλίο από την άποψη αυτή είναι ντεμοντέ. Τα τσιγάρα ανάβουν το ένα πίσω από το άλλο . Δεν ξέρω αν συνειδητά ο Μόδης βάζει τους ήρωές του να καπνίζουν τόσο πολύ και μάλιστα σε τέτοιους καιρούς όπου πασχίζει κανείς να βρει χώρους καπνιζόντων. Το βιβλίο λοιπόν αυτό είναι ένα καλό μέρος για κάπνισμα. Δεν αποκλείει και τη χρήση άλλων ουσιών (καμιά φορά «ένα μαυράκι» στρίβεται επίσης). Οι καφέδες δίνουν και παίρνουν. Όσο για τη μουσική αυτή που ακούγεται είναι μονάχα του ραδιοφώνου ή κάποιο κασετόφωνο. Πουθενά δεν φαίνεται τηλεόραση, Hi Fi και mp3 δεν παίζουν εδώ, κανένας υπολογιστής δεν κάνει την εμφάνισή του. Όλα είναι χειρονακτικά, απλά, φθηνά και ρετρό. Τα δωμάτια όπου οι άνθρωποι συνευρίσκονται είναι στενάχωρα,

φτωχικά, σχεδόν πάντοτε φοιτητικά, ακατάστατα, ασυγύριστα. Οι χώροι διασκέδασης: κάποιο μπαρ, καμιά ταβερνούλα με φτηνό κρασάκι και φαγητό για ασκητές. Διακοπές σε παραλία με σλίπινγκ μπάγκ, φεγγαράδα απαραίτητως και μηχανή. Η μηχανή του χρόνου μας έχει οδηγήσει κάπου στη δεκαετία του '80.

Σήμερα ξανασυναντώ τον Μ.Γ. ολόκληρο μέσα σ' αυτό το βιβλίο με το παρελθόν του -κυρίως αυτό-ενωμένο με τους αντιηρωϊκούς και βαθιά ανθρώπινους ίσκιους μα και με τους εφιάλτες του. Τον ξανασυναντώ ολάκερο λοιπόν εδώ πολλά χρόνια μετά και με το παρόν του διατυπωμένο επίσης και με το μέλλον του ακόμα σχεδόν χαραγμένο σε μια τελευταία φράση κλειδί:

«Σιγά που δεν θα βρω τον τρόπο. αν χρειαστεί...»

Σ' αυτόν λοιπόν τον δρεπανηφόρο καιρό, στην εποχή των μεγάλων διαψεύσεων και των λιγοστών ελπίδων, με τα Ηi tec όνειρα και την τρομερή αυτοπαγίδευση του καθένα μας, άνθρωποι σαν το Μόδη μας επιτρέπουν να τραβήξουμε τον μίτο για την έξοδο, να διαπιστώσουμε ποια είναι η συνέχεια και που μας βγάζει. Να ψαύσουμε το αληθινό μας πρόσωπο αγγίζοντας τους άλλους, όσους απ' αυτούς αξίζει να ξανασυναντήσουμε... Γιατί η ζωή δεν είναι παρά η ιστορία των επανευρέσεων. Που πληγώνουν, ανασταίνουν και οδηγούν στη λύτρωση!

Η παρακαταθήκη του βιβλίου: κλείνεται στη σελίδα 143 όπως η πεταλούδα μέσα στο κουκούλι της. Το κέλυφος απ' έξω, σαν επιφάνεια σαρκοφάγου, ενωμένο με μεταξένιο νήμα με την εσώκλειστη μοίρα-παρόρμηση για θάνατο. Είναι αυτά -τάφος και ψυχή- που οδηγούν στο πέταγμα και στην μάταιη ελπίδα μας:

«ΝΑ ΣΥΝΑΝΤΗΘΟΥΜΕ» έγραφε ενίοτε με καλλιτεχνικά γράμματα όταν στοχάζονταν. Και προσπαθούσε να δώσει περιεχόμενο σ' αυτές τις λέξεις: Ν' αγγιχτούμε, να κοιταχτούμε, να συναισθανθούμε. Όχι φυσικά σ' ένα συμβατικό κατ' ανάγκη πλαίσιο, αλλά ακριβώς από ανάγκη. Απ' την ανάγκη μας να νιώσουμε. Απ' την ανάγκη μας να ζήσουμε την ποίηση, τα ταξίδια, τις ανατροπές. Απ' την ανάγκη μας να δακρύσουμε, να χαρούμε, να θυμώσουμε για ότι στερηθήκαμε, να συμπονέσουμε, ν' αρνηθούμε, να πλανηθούμε. Απ' την ανάγκη μας να καμαρώσουμε, να γελάσουμε, ν' αντικρίσουμε τον φόβο μας κατάματα. Να μυριστούμε, να κρυφτούμε και να ξαναφανερωθούμε. Απ' την ανάγκη μας να μην έχουμε τίποτα πια. Απ' την ανάγκη μας να 'χουμε τα πάντα. Να δούμε χιλιάδες φεγγάρια, να δυσπνοήσουμε απ' την πληρότητα, να ξεράσουμε τ' αχώνευτα, να υπομείνουμε τη θλίψη μας, να μην ενδώσουμε σε προσμονές ανώφελες. Να κάνουμε έρωτα ψιθυρίζοντας λόγια ακατάληπτα, μουγγρίζοντας κραυγές αρχέγονες, ανακαλύπτοντας την ηδονή του να πέφτεις στ' απύθμενο...

**Νώντας Τσίγκας, Οδός Καστοριάς, 16-5-2013**